

בִּנְיָן לִיקְבֵּה"ו

גיליון שבועי

אור צדיקים ישמח

דברים מחזקים ומשמחים
מאור תורתם ומעשיהם של הצדיקים
מאת הרב יוסף חיים דאברא שליט"א
נתיבות

גיליון מס' 110
יום שישי ח' אלול תשפ"ו
ערב שבת קודש
פרשת כי תצא

נושא השיעור:
שמירת העיניים – סוד ההצלחה
מתולדותיו ומעשיו של בעל ההילולא:
רבי יצחק סבאח זיע"א

הדפסת הגיליון נתרמה
ע"י ידידנו היקר והנעלה
אדי פסחוב הי"ו שדרות
להצלחתו ולהצלחת הוריו היקרים
ניסן וגלינה פסחוב הי"ו
ולהצלחת בניו דייד וניסן ובתו עדן הי"ו
יהי רצון שזכות המצווה
וזכות בעל ההילולא הרה"ק רבי יצחק שבאח
זיע"א
תגן בעדם ובעד כל אשר להם
וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה ולברכה
לעבודתו יתברך
אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו להם
בבריאות איתנה ונהורא מעליא ופרנסה בריוח
גדול ויזכו לזיווגים הגונים משורש נשמתם
בשמחה ובהצלחה רבה
אמן כן יהי רצון

לכל ענייני הגיליון: 053-315-49-88

"כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שבינו: וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקתה בה ולקחת לך לאשה" (בפרשתנו כא, י-יא).

א. הסכנה הגדולה של ראייה אסורה

אפשר לרמוז בס"ד, 'כי תצא למלחמה' כאשר תצא למלחמה העיקרית שהיא מלחמת היצר שהוא האויב העיקרי המבקש לעקור אותך מב' עולמות, צריך שתדע 'על איביך' ע"ל ר"ת עינים לב, שם נמצא איביך הוא היצר ומנסה לגבור עליך, וכשתדע זאת ותזהר בשמירתם ממילא 'ונתנו ה' אלהיך בידך' ותגבור עליו בכל, ועוד תזכה 'ושבת שבינו' יש לפרש דהנה יצר הרע שובה את בני האדם ע"י חן של שקר שמיפה להם את הבלי העולם הזה, ומצינו שהנוטר ברית (שזה תלוי כמובן בשמירת העינים והלב) זוכה להתענג בעבודת ה' ("טהרת הקודש" מעלת נוטרי היסוד מעלה כב) וכן זוכה לחן (ראה "קדושת עינים" מ' תשע"ז, ח"א פ"ה אותיות רב-רג) וממילא הוא שובה מיצר הרע את הדבר שבו הוא שובה את הבריות.

אבל כשלא תדע זאת אלא 'וראית' דברים אסורים וממילא גם הלב חומד, אזי אתה כבר נתון 'בשביה' של יצר הרע, כלומר ע"י הראייה בדברים אסורים המביאים את האדם לתאווה הידועה שהיא תאוות ניאוף, האדם כבר נעשה שבי ביד יצרו ובא לידי החטא עצמו.

וכמו שאמר רבי לוי בירושלמי (ברכות א, ה) 'ליבא עינא תרין סרסורא דחטאה, דכתיב (משלי כג, כו) "תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה"', אמר הקדוש ברוך הוא אי יהבת לי לבך ועיניך, אנא ידע דאת לי'. פירוש הלב והעינים הם שני השליחים של יצר הרע, ואם אדם שומר ממילא הוא שומר את דרך ה' וה' יודע שאדם זה הוא שלו.

ובאמת הלא מדובר כאן בפסוק, בצדיקים מושלמים כמו שראינו בפרשת שופטים (כ, ח) שמי שירא מעבירות שבידו אינו יוצא למלחמה, ומובא בגמרא (סוטה מד ע"ב, מנחות לו ע"א) שאפילו אם שח בין תפילין של יד לתפילין של ראש אינו יוצא למלחמה. ואיך יתכן לומר עליהם מ"ש בגמרא קידושין (כא ע"ב) והובא ברש"י הקדוש כאן (פסוק יא) 'לא דברה תורה

אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור'. אלא שמעתי ממורנו הגה"צ בנש"ק רבי דוד חנניה פינטו שליט"א שהיה דורש שהכל בגלל "וראית", ומכאן לומדים את הסכנה הגדולה שיש בראיה אסורה.

וכמו שמאריך רבינו הקדוש אור החיים זיע"א בפרשת אחרי מות (ויקרא יח, ב) וז"ל, 'הנה ידוע הוא כי כל מצות אשר צוה ה' לעם קודשו, הם מצות שיכול האדם לעמוד בהם ויטה עצמו אל הרצון לעשותם, זולת מצות פרישת העריות הוא דבר שנפשו של אדם מחמדתו ואונסתו עליהם לעשותם, זולת בהתעצמות הרחקת ב' דברים מהאדם, והם מרחק הרגש ראות העין, ומרחק בחינת החושב. ואם ב' אלו לא יעשה, אין אדם שליט ברוח זה לכלותה ממנו.

כי כל שלא תהיה לו הרחקת הרגש הראות בדבר, הגם שירחיק בחינת החושב לא ישלוט בעצמו לכלות ממנו הכרח החשק. וצא ולמד ממעשה של רב עמרם רבן של חסידים (קידושין פא ע"א) שהגם היותו משלל מבחינת החושב נתנצח מבחינת הראות. גם ממעשה דרבי מתיא בן חרש (ילקו"ש ויחי רמז קסא) שבחר לסמות עיניו למיחוש הכרחא אשר מהם תבוא בדבר הרע, הגם שהיה משלל מבחינת החושב כאשר מעשיו מוכיחות.

ומסיים: מעתה תחבולות האדם להעריך מלחמה נגד בחינה זו, היא בשלילת ממנו ב' דברים, ובזה תהיה נרכבת באדם תכונה לבל יתלהט אחר זה וישלול הרצון בחפץ הטבעי. עכ"ל הקדוש.

פירש הגה"ק רבי אליקים געציל לויטאן זיע"א המגיד מבריסק בספרו הק' "מחזה עינים" (מחזה א), את הפסוק (קהלת ב, ד) "החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך" החכם הוא נותן אל לבו לשמור את עיניו בראשית הכל, עוצם עיני הגוף מראות בכל דבר תאוה וחמדה, למען לא יחשכו עיני שכלו בשוחד התאוה, ועל כן הוא חכם ורואה אור בכל דרכיו. והכסיל הוא רואה ומביט בעיני הגוף על כל חמודות תבל ומפני זה נחשכו עיני שכלו, הולך מדחי אל דחי בדרכי מות. וכן פירש את הפסוק (משלי כא, ב) "כל דרך איש ישר בעיניו", כאשר רואה איש דבר תאוה בעיניו אזי משוחד הוא ונדמה לו הדבר ישר בעיני שכלו.

עוד כותב הרב (מחזה ג), ונתבונן אם יבכה האדם מרוב מכאביו מרוב צרותיו, אז יזלו מים מעיניו. על מה עשה ה' ככה, כי ירדו מים מעינים ולא מאיברים אחרים? אם יד או רגל או

איבר אחר נלקח, העינים מורידים דמעות. מפני מה העינים יבכו בעד כל איברי הגוף? כי הוא זה מפני כי עיני האדם המה ראשית לכל חטאת, ובעבור חטאתו בא האדם במצוקותיו, ולכן בעת כי יצר לאדם ורע ומר לו, העינים מורידים דמעות, כי הם המה הביאו על האדם את כל הרעות וכל הצרות. וזה דבר הכתוב (תהלים קיט, קל) "פלגי ים ירדו עיני על לא שמרו תורתך", 'על לא שמרתי תורתך' לא נאמר, אלא 'על לא שמרו תורתך', על לא שמרו העינים תורתך, ולכן המה יורידו פלגי מים.

ופירש שם עוד את הפסוקים (איכה ג, מח-נא) "פלגי מים תרד עיני על שבר בת עמי, עיני נגרה לא תדמה מאין הפוגות, עד ישקיף וירא ה' משמים, עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי", על מה 'פלגי מים תרד עיני' עיני דוקא, מפני כי 'עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי' העינים פגמו ולכלכו את נפשי יותר מכל אברי גופי, כי בהם תלוי הכל. (וכמו שמצינו שהגוף נקרא עיר והאיברים אנשים, כדרשת חז"ל (נדרים לב ע"ב) עה"פ (קהלת ט, יד) "עיר קטנה ואנשים בה מעט").

ב. שמירת העינים – סוד ההצלחה

ידוע הדבר ומפורסם הענין כמה גדלה מעלת נוטרי היסוד בכל פרטיו ודקדוקיו, לך נא ראה להגה"ק רבינו אהרן ראטה זיע"א בספרו הק' "טהרת הקודש" (מאמר מעלת נוטרי היסוד) שמנה שם שמונים מעלות נשגבות ועצומות שזוכה להם השומר את בריתו כראוי.

וידוע וברור הוא הדבר, שכל שמירת הברית כראוי עומדת על שמירת העינים מכל ראיית דבר חמדה ותאוה וטומאה, שע"ז זוכה האדם לקדש גם את מוחו מכל הרהור רע ומימלא את כלי המעשה מכל מעשה מזוהם.

ובזה יש לרמוז "ישועת ה' כהרף עין" (אמרה עתיקה השגורה בפי כל) כלומר 'ישועת ה' לכל אדם בכל ענייניו ופרטיו הוא 'כהרף עין' כפי שהוא מרפה עיניו ועוצמם מלהסתכל בכל דבר תאוה וחמדה וטומאה. שכפי שמירת עיניו כך היא שמירת מידת היסוד שלו בכללותה, ועל ידה זוכה לרוב טוב כמובאר. וכבר רמזו כיו"ב בפסוק (איוב כב, כט) "ושח עינים יושיע" (ראה בספר הק' "שומר אמונים" מאמר הביטחון והתחזקות פ"ו).

עוד ידוע בשם הגה"ק רבינו אהרן ראטה זיע"א, שכשאדם הולך ברחוב ונודמן לפניו הסתכלות אסורה ומתגבר על יצרו ועוצם עיניו מראות ברע ואינו מסתכל, אז הוא שעת רצון בשמים וכל מה שהאדם ההוא יתפלל אז ויבקש מאת השי"ת סגולה שתפלתו תתקבל לרצון. ("קדושת עינים" מ' תשע"ז, ח"א פ"ה אות ריא, בשם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א ששמע מפה קדשו).

כתב רבינו הקדוש **רבי נחמן מברסלב** זיע"א (ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' יא אות ג) שעיקר מרירות וקושי הפרנסה הוא ע"י פגם הברית ועי"ז עניות רודף אחריו ה' ישמור. ועוד כתב (שם סי' ז סוף אות ד) שעיקר הניאוף תלוי בעינים. דהיינו שהראייה היא הפתח וההתחלה לכל התאווה הזאת ב"מ. ומעתה מובן שהשומר עיניו, עי"ז הוא שומר בריתו, ועי"ז זוכה לפרנסה מן השמים בקלות.

ובזה יש לפרש את הפסוקים **"עיני כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אכלם בעתו: פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון"** (תהלים קמה, טו-טז). דיש לדקדק מדוע אמר 'עיני', היה די לו לומר 'כולם אליך ישרון' כדרך שאמר במזמור קד (פסוק כז). אלא יש לפרש: 'עיני כל אליך ישרו' כלומר כל אלו אשר זוכים ועיניהם רק אליך ולעבודתך הם מחכות ומביטות ולא לדבר עבירה ח"ו. הם זוכים לכך ש'אתה נותן להם את אכלם בעתו' בלי קושי ובלי טורח.

ועוד זאת שכרם שאתה 'פותח את ידיך' כלומר בשפע גדול 'ומשביע לכל חי' כלו' להשומר עיניו הנקרא חי כמ"ש "העבר עיני מראות שוא בדרכך חייני" (תהלים קיט, לז)2, ואתה משביע אותם 'רצון' כלומר כל רצונם והצטרכותם ולא רק אוכלם.

ובדרך זאת אלך לפרש פסוקים בתהלים (צא, ז-ח) **"יפול מצדך אלף ורבה מימינך אליך לא יגש: רק בעיניך תביט ושלמת רשעים תראה"**. כלומר אפ' יהיה סביבך עושר גדול אשר יפול משמים, אלף ורבה, בכל זאת אליך לא יגש העושר ושרא דעניותא רדיף אבתרך, וזה משום שאתה רק בעיניך תביט כל היום ולא תתן לעיניך מחסום וגבול ועי"כ באתה לראות גם ראיות

¹ שוב ראיתי שכן פירש הגה"ק רבינו חיים פלאגי זיע"א בספרו הק' "תוכחת חיים" (פרשת אחרי, הו"ד בספר "קדושת עינים" מ' תשע"ז, ח"א פ"ה אות קפא), ופירש ג"כ את סמיכות "לעיני כל ישראל" - "בראשית", שע"י שמירת העינים זוכים לבר-אשית (בר-מזון, אשית-אתן), ואם לא שומרים את העינים אז חלילה יבא-ריש (עניות).
² וראה עוד בס' "טהרת הקודש" מאמר מעלת נוטרי היסוד (מעלה לא), בשם הזוהר, שהנוטר ברית נקרא 'חי' עי"ש.

רעות ואסורות, אשר זה גרם לך ש'שלמת רשעים תראה' כלומר שבאת לתשלום וסיום פגם הראות שהוא פגם הברית ממש, והוא מעשה הרשעים. ה' ישמרנו ויצילנו אמן.

אי נמי, הכי קאמר על אף שרק בעיניך תראה כל רע ומעשה לא עשית, עם כל זה תשלום עונש הרשעים תקבל, דטוב מראה עינים באשה יותר מגופו של מעשה (יומא דף עא ע"ב).

פירש אחי הרה"צ מוה"ר אברהם שליט"א את הפסוק (תהלים צ, טו) "שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה", וז"ל: יש לומר, דכבר הזהירו רבותינו רבות על ענין שמירת העינים דהרבה צרות והמון בעיות מושך על עצמו מי שאינו נוטר עיניו, ואוי לו שיכול לגרום קורת רוח ליוצרו ולנשמתו ומונע טובה גדולה ואוסף לעצמו חטאים הרבה, דעון זה בכלל עוונות שאדם דש בעקביו תרתי משמע, ובזה יש לפרש 'שמחתנו כימות עניתנו' ומדוע עניתנו מפני כי באותן שנים ראינו רעה בעינינו וזה 'שנות ראינו רעה'. עכ"ד.

שמעתי בימי חורפי ממרן הראש"ל הגה"ק רבי מרדכי אליהו זיע"א שכידוע היה אהובו ומקורבו של רבינו הקדוש ציס"ע סידנא באבא סאלי זיע"א, וסיפר שפעם שאל את באבא סאלי במה זכה לעשות כל כך נסים ונפלאות ודיבורו נשמע במרומים לאלתר. ובתחילה ענה לו הצדיק בעונה כי הכל בזכות אבות, אז אמר לו הרב מרדכי אליהו גם לי יש זכות אבות, ומדוע לא זכיתי כמוך? ולבסוף אמר לו באבא סאלי כי הכל בזכות שלימות שמירת העינים ושמירת הלשון. הראת לדעת, כי שמירת העינים היא סוד ההצלחה והישועה.

ג. השומר עיניו זוכה להצלחת בניו

הגמרא בסנהדרין (קז ע"א) אומרת מדוע נסמכה פרשת בן סורר ומורה לפרשת אשת יפת תואר, לומר לך שכל הנושא יפת תואר סופו להוליד ממנה בן סורר ומורה.

ולמעלה כתבנו שכל המכשלה של אשת יפת תואר נגרם ע"י פגם הראיה, שלא שמר את עיניו מתחילה, כמו שכתוב "וראית בשביה".

וידועה אמרתו של קדוש ישראל רבינו ישראל בעל שם טוב זיע"א ("תולדות יעקב יוסף" לך לך נא, ב), שעל פגם המחשבה האדם נענש בילדיו, מפני שהנשמה שוכנת במוח שמזה נעשה טפה זרעית והם בניו. ע"כ. והנה פגם העינים הוא פגם המחשבה כי מה שאדם רואה הוא ממילא חושב, וא"כ העונש עליו הוא בילדים ב"מ.

והנה דברי הבעל שם טוב הנ"ל, עולים בקנה אחד עם מאמר חז"ל (יומא כט ע"א) 'קשים הרהורי עבירה יותר מן העבירה'. כי הנה אמר הבעש"ט עוד (מובא שם) שעל חטא במעשה נענש אדם ע"י עבדיו ובהמותיו, נמצא שעל חטא במחשבה נענש יותר, דבודאי כשנענש בילדיו שמצערים אותו או שרואה בהם חסרון וכיו"ב זה קשה מן הכל, יוצא שקשים הרהורי עבירה יותר מן העבירה עצמה והראיה שהעונש עליהם קשה יותר.

ולהיפך השומר עיניו, זוכה להצלחת ילדיו, כמ"ש רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א ב"ספר המידות" (ניאוף ח"ב יט) "מי שאין מסתכל על נשים, זוכה שזרעו יחברו פרושים על התורה".

וכתב הגה"ק רבינו חיים פלאג'י זיע"א בספרו הק' "ראה חיים" (ח"ב דף מה ע"ג) וז"ל: 'מעיד אני עלי שמים וארץ כי זה קרוב כעשר שנים, בליל ט"ו אדר, שהיו מגלים לי בחלום בחזיון לילה, כי זה שזכה הרב מיכאל יעקב ישראל ז"ל ואבותיו לכתר תורה מוכתרים בשלשלת יוחסין מהרב בעל משאת משה ז"ל ואילך [שהיו כמה דורות רבני עיר התורה 'רודוס' שביון], הוא בעבור ששמרו ברית קודש ועשו משמרת למשמרת שלא לטמאו בשום פנים'. והכוונה בוודאי גם ששמרו את עיניהם, כדי להיות רחוקים מכל מיני מחשבות המביאות לידי פגם ח"ו.

וממשיך שם הרב, שבאותו חלום עצמו פירש ע"פ זה את הפסוקים (דברים לג, ט-י) "כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו: יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל", 'כי שמרו אמרתך' היא שמירת הברית כמו שאמרו רז"ל (שבת קל ע"א) עה"פ (תהלים קיט, קסב) "שש אנכי על אמרתך" אמרתך היא המילה, 'ובריתך ינצורו' זהו ג"כ שמירת הברית, והוזכר פעמיים לומר שעשו משמרת למשמרת, ובזה זכו 'יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל' להורות הוראה בישראל דור אחר דור.

ומסופר שהגה"ק רבי אלעזר אביחצירא זיע"א שאל פעם את גאון עוזנו ותפארתנו מרן הגה"ק רבינו עובדיה יוסף זיע"א איך זכה לבנים תלמידי חכמים? ומרן זיע"א לא תלה זאת בשום דבר, כי אם בזה ששמר על עיניו בשבתו בבית הדין שלא נשא עיניו לראות בנשים הבאות לפניו לדין, וכדי שלא יפגעו היה עושה עצמו ככותב את דבריהם, והוא היה מצייר כל מיני ציורים בדף שלפניו.

ד. עצות לזכות לשמירת העינים

רבינו הקדוש **רבי יעקב אביחצירא** זיע"א בספרו 'גנזי המלך' (תיקון הברית, כד) אחרי שדיבר על חשיבות שמירתם של העינים, האזניים והפה מדברים המבאים לידי פגם הברית, כתב וז"ל 'עוד, העיקר הגדול הוא להסיע ולבער מלבו מחשבות והרהורי עברה, ויפנה לבו לדברי תורה וכו', ומשמירת הלב כשיקבע בו המדות הללו מזה נמשך שמירה לעינים, וכמו שנאמר (במדבר טו, לט) "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", הקדים הלב לעינים, לומר שאם הלב שמור בכל המדות האמורות אז העינים נמשכות אחריו ולא יצא שום הזק, וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי כג, כו) "תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה". עכ"ל.

הרי לנו דבשביל לזכות לשמירת העינים צריך להיזהר בשמירת המחשבה בטהרה, ולהסיע מלבו כל מחשבה רעה ואסורה, ועי"ז יהיה קל לו לשמור את העינים, כי אין במוחו ולבו דברי און וממילא אינו מחפש את הרע הזה ובקל ישמור עיניו. וגם כאשר יארע שבשוגג או באונס יראה דבר רע, לא יזיק לו הרבה כי מאחר ומחשבתו טהורה זמן רב ממילא אינו נמשך כל כך אחרי הרע הזה, וגם יהיה לו קל להעביר מחשבתו מאותה ראייה, כי כבר הורגל בזה לערוך מלחמה לטהר מחשבתו. אבל אם מחשבתו תהיה תפוסה בעומקה במחשבות לא טהורות והוא לא שם לב, ממילא ימשכנו לבו תמיד לראיות הרעות והוא נתון במלחמה קשה שלא יוכל לעמוד בה. וכן כאשר באונס יראה דבר רע תיכף תתעורר מחשבתו להרהר בזה בתוקף גדול. (וכבר הרחבנו בזה בס"ד בפרשת בהעלותך).

עצה נוספת, שידע שגם אם יצרו מנצחו בהרהורים, שכרו יהיה גדול אם יתגבר עליו לפחות בענין הראיה, ולא יאמר אם הרהרתי א"כ גם אסתכל ואין מה להפסיד, וכשלא יאמר כן אלא ישמור עינו עכ"פ, ע"י זה תטהר גם מחשבתו בהמשך. וכן כשיודע שיש חשש ראייה אסורה באיזה מקום, ימנע את סקרנותו ולא יביט לשם לבדוק, אלא יסיח דעתו מזה לגמרי, וכמו שכתוב כיו"ב ב"ספר חסידים" (סימן תצה): אחד אהב אשה אחת ושאל אם מותר לראותה? לפי שהגידו לו למה אתה אוהב אותה הלא אינה יפה כל כך, אם הית מביט בה לא היה לבך רודף אחריה, ואסרו לו כי מביאה לידי קושי ערוה ולידי קרי אם יראנה, ועוד זכות ושכר גדול יש לו שנפשו וכל מחשבותיו עליה ואעפ"כ "ערצם עיניו מראות ברע" (ישעי' לג, טו). כל דבר צער שאדם סובל, באותו ענין עושים טובה לזרעו, שנאמר (שם נג, י) "יראה זרע יאריך ימים" וכתוב (משלי כ, ז) "אשרי בניו אחריו". עכ"ל.

כתב גאון עוזנו ותפארתנו **מרן הבן איש חי** זיע"א (שהשבוע יחול יום הילולתו הק') בספרו הק' (שנה א' פרשת ואתחנן): 'אע"ג דעיקר חיות האדם בעולם הזה תלויה בהנאה שבפה שהוא אכילה ושתייה, עם כל זאת נתן הקב"ה לאדם בעוה"ז הנאה בריח בחוטם, והנאה בראיה בעינים. ולכך, בכל שלשת מיני הנאות אלו תקנו חז"ל ברכות, מפני כי יצר הרע מתגרה יותר באיבר שיש בו הנאה לאדם. וע"י הברכות אשר נתקנו בהנאות שלשה איברים אלו, אז נשמרים איברים אלו מנוק היצר הרע המתגרה בהם. עכ"ל קודשו. נמצא לפי דברי קודשו, שהברכות שאדם מברך על הראיה, כגון ברכה כשרואה את חברו לאחר ל' יום וכן הרואה ת"ח וכו' וכו' מסוגלים להציל את האדם מחטא העינים.

עוד עצה חשובה, שיתחזק בכל עוז להיות בשמחה, כי העצבות גוררת את האדם לתאוות. וכן שיהיה תמיד עסוק ולא יהיה בטל ומשעומם, כי השעמום מביא לידי חטא כידוע. וכמובן שיש עוד עצות רבות ואכמ"ל.

והעצה העיקרית על הכל היא התפילה, ויש לסמוך זאת במ"ש רבינו **אור החיים הקדוש** זיע"א, שאחר שכתב את הדברים המובאים לעיל (אות א), שלולי שמירת העינים והמחשבה אי אפשר לנצח את יצר העריות, כתב שאע"פ כן אין דבר זה פוטר את מי שנודמן לפניו ראייה או הרהור רע, שיאמר איני יכול למנוע עצמי מלחטוא, כי זה נכון במין האנושי זולת ישראל, אבל ישראל לצד היות ה' אלוהיהם והיא השגה בכח האלהי, ינוצח כח הטבע הגשמי. כי הצורה תשלוט בחומר, כשיסכים איש ישראל להדבק בה' אלהיו, ישלוט בטבעו. עכ"ד. ויש לומר שכח זה מקבלים ע"י התפילה שעל ידה עיקר הדביקות בה' יתברך, וברגע שאדם מעורר את רצונו להתגבר על יצרו ומתפלל על כך, מקבל כוחות על טבעיים מה' יתברך ויכול גם יכול לגבור על יצרו ולא לחטוא, וגם יוכל מתחילה לשמור על עיניו ורעיוניו, ותעבור השמחה על פניו.

והרבי הקדוש **רבי צבי אלימלך מדינוב** זיע"א בספרו הק' "מגיד תעלומה"³ פירש את תפילתו של רבי חייא בברכות (טז ע"ב) 'יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא תורתך אומנותנו ואל ידוה לבנו ואל יחשכו עינינו' שהתפלל שאפילו אם אירע שכבר ראה העין וחמד הלב, עם כל זה כלי המעשה לא יפעלו, כיון 'שתהא תורתך אומנותנו', ואין לכלי המעשה שום מבוא לאומנות. אח"כ ביקש יותר שגם 'אל ידוה לבנו', אפילו אם אירע שראה העין, עם כל זה אל

³ הו"ד בסה"ק "קדושת עינים" להגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א מ' תשע"ז, ח"א פ"ז אות לא.

יהיה ללב שום כאב מחמת תשוקה לעבירה, ולא יתפעל הלב בתאותי. ואח"כ ביקש יותר 'ואל יחשכו עינינו' שלא תזדמן לפני העינים מראות לא טובות שזה גורם חשכות עינים ח"ו מלראות בתורה ומצוות.

ה. לכו חזו מפעלות צדיקים

בספר "מלכי רבנן" (דף קו ע"ב) כותב אודות הגה"ק המקובל האלקי רבי רפאל מאמאן זיע"א רבה של העיר צפרו ומח"ס "יד רמ"ה" (נתבש"ם ז"ך סיון תרכ"ג), בזה הלשון: ורוח הקודש היתה חופפת עליו, וכשהיה הולך לג'ברלטר להסתחר, היה מתאכסן בבית אחיו של מו"ה יצחק הלוי מחבר "לי לישועה". וסיפרו עליו הנשים של בית האכסניא, שמעולם לא ראו תוך עיניו כיצד הוא, שלא היה נושא עיניו בהם כלל, ולא ראו אישון עיניו מרוב קדושתו. עכ"ל.

שח רבינו הקדוש סידנא באבא מאיר אביחצירא זיע"א אודות זקנו מרן אביר יעקב זיע"א בזה הלשון: מור זקנינו הקדוש ע"ה מספרים עליו שהיו העינים שלו כמראות הצובאות, מעולם לא עבר עליהם כאב, היה לומד כל הלילה וכותב לאור הנר, לא היה לא אור החשמל ולא שום דבר, וכמעט לא פסיק גירסא מפומיה. והיה תמיד טובל תבר גזיזי דברדא (שובר הקרח) וירד וטבל, ורוב ימיו תעניות.

והיו העינים שלו, מעולם לא עבר עליהם כאב, והיו מאירים ומזהירים, וכשהיה יוצא לא היה יוצא רק לדבר מצוה, לא יצא מן הבית רק לדבר מצוה, או לטבול במקווה או לברית מילה או לענין של קדושה. וכשהיה יוצא מן הבית, ובאותו זמן הייתה צניעות, והיו כל העולם רועדים ממנו, כשהיה יוצא מן הבית כולם היו נכנסים, וכשהיה יוצא היה מוריד הסודר על עיניו, והיה שם ידיו על המשרתים, ועוצם עיניו עד שחזר למקומו, לא היה פותח עינים. ובאותו זמן אפילו פתח לא יש שום דבר. וכל שכן בזמננו וכל שכן אנחנו, צריכים שמירה, זהירות וזריזות, בעניין זה, והו עיקר. (כעצם השמים לטוהר, עמ' רסג).

מסופר על הגה"ק רבינו אהרן ראטה זיע"א שבהיותו בחור לומד בישיבה שבעיר ווייצען, הזמינו אחד מהבעלי בתים החשובים בעיר לסעוד אצלו בכל שבת קודש. כשהגיע רבינו בשבת הראשונה, הופתע עד למאד לראות כי בעל הבית, מחוסר הבנה הושיב את בנותיו אצל השולחן מול רבינו. רבינו לא אמר דבר אך נזהר שלא להרים את ראשו אף פעם, כדי שלא יכשל בראיה אסורה ח"ו. רק אבל סעודתו ודיבר דברי תורה עם בעל הבית, כאילו לא

קרה דבר. וכך התארח במשך שנתיים מידי שבת בבית זה. לימים אמר רבינו לתלמידיו על כך: 'תאמינו לי בניי שברוך הוא וברוך שמו, כל משך זמן אכילתי אצל בעל הבית זה, אף פעם לא ראיתי את בנותיו אפי' בשוגג! וממש היה לי שמירה עליונה בזה'. ("עובדא דאהרן", פ"ז אות ב)

אחד ממקורבי רבינו הקדוש **סידנא באבא סאלי זיע"א**, המנוח ר' דוד גולן ז"ל סיפר על שמירת העינים של סידנא זיע"א: העינים שלו היו החפץ הכי יקר בעולם. רוב הזמן לא הסתכל בשום דבר. אתה יושב איתו עשר שעות, אם הביט בך מתוך העשר שעות שניה אחת זה יותר מידי. כל הזמן עיניו למטה שלא יסיחו את דעתו משום דבר. אני זוכר שבחנוכה תשל"ט לקחתי אותו למלון המלך דוד לפגישה חשובה עם צמרת הממשל במדינת ישראל ובראשם ראש הממשלה ועוד כמה אילי הון. הוא ממש ממש התנגד ללכת, אבל לא היתה ברירה, היה ענין חשוב מאוד לעזור ליהודי שהוא הכיר. הוא נכנס אל החדר אוחו בידי, אמר בלחש שלום וזהו. אחרי זה הוריד את העינים ולא הרים אף לרגע אחד. כולם ישבו נפעמים מדמותו והוא לרגע לא מרים עין לכיוונם. הרגשתי נורא שסתם סחבתי אותו. אמרנו מה שאמרנו והוא לא הסתכל על אף אחד, העינים שלו היו כל הזמן למטה ושפתיו ממללות. מבחינה דיפלומטית זה היה אולי לא נעים, אבל הרושם שהוא הותיר פעל יותר מכל דבר אחר. (כעצם השמים לטוהר, עמ' רמה).

מידת קדושתו של הצדיק הקדוש **רבי משה אהרן פינטו זיע"א** מאשדוד, בשמירת עיניו היתה מן המפורסמות בקרב כל מכריו. הכל ידעו, כי לעולם אינו מרים את עיניו כאשר אשה עומדת לנגדו. הנשים שבאו לקבל את ברכותיו, עמדו מולו, כאשר הוא כובש את מבטו בקרקע ונוזהר מלהביט בהן. יום אחד החליטה אשתו הרבנית מזל טוב ע"ה לנסותו ולבדוק את מידת דבקותו בשמירת העינים. היא התחפשה ללא היכר ונראתה כאחת הנשים שבאו לקבל את ברכתו.

כשהגיע תורה נעמדה לפניו וביקשה ברכה עבורה ועבור בני ביתה. כשהקריאה את שמה ושמות ילדיה ובעלה, הצטחק הצדיק בינו לבין עצמו ופליאתו גברה מרגע לרגע אך הוא חשב בתמימות כי במקרה שמה ושמות בני משפחתה זהים לשמות בני ביתו. הרבנית כבר לא הצליחה לעצור בעד עצמה ופרצה בצחוק ואמרה 'האם אינך מכיר את אשתך'? רבינו פקח את עיניו, חייך ואמר לרבנית: דעי לך שאסור לעשות זאת, הרי היצר יכול היה לגבור עלי

מחמת הסקרנות ולהסיתני לפתוח עיני למרות המחשבה כי את אשה זרה, והיה נחשב לי עוון'. ("שנות משה", עמ' 90).

סיפרה לי מרת זקנתי הצדקת מרת פריחא בוזאגלו ע"ה, שבילדותה כשאמה הצדקת מרת חנינא שריקי ע"ה היתה שולחת אותה לקנות דבר מה מהמכולת של הכפר (כפר איליג מרוקו), היתה מזהירה אותה לפני כן שאם היא תראה בדרך את החכם הצדיק רבי מישאן מיארא זיע"א שהיה רגיל לשבת בחוץ וללמוד (היה לומד בכל יום ח"י פרקי משנה), אז שבשום אופן לא תעבור לפניו אלא תחזור לבית בלי לקנות דבר, וכך קרה כמה פעמים שראתה אותו מרחוק וישב, וחזרה לבית בלי לקנות ואמה היתה אומרת לה טוב עשית ובפעם אחרת נקנה.

ונסיים בחיזוק נפלא לשמירת העינים: מסופר שכאשר הגיע האדמו"ר הקדוש ה"בית אברהם" מסלונים זיע"א מחו"ל לטבריא, אמר, כתוב (קהלת ז, י) "אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת זאת", וקשה והרי איפה יש היום את העבודת ה' של הדורות הקדמונים? אלא אמר, שהיום כאשר יהודי עובר ברחוב ונודמן לפניו מראה אסור ומתגבר ואינו מביט 'מי יודע' אם אין זה חשוב לפני ה' ככל העבודות של הצדיקים הקדמונים. לאחר מכן חזר ע"ז שוב ואמר 'בודאי' חשוב זה לפני ה' ככל העבודות של הקדמונים. לאחר מ"כ חזר ע"ז שוב ואמר: הרי זה חשוב 'הרבה יותר' מהחסידות והעבודות של פעם. ("קדושת עינים" מ' תשע"ז, ח"א, פ"ב אות קעג).

ה' ברחמי יזכנו לעבדו כרצונו בקדושה ובשמחה רבה אכי"ר

לעילוי נשמת

מ"ז הכוה"צ דדה דברה ע"ה בת ר' אברהם ואסתר ע"ה נלב"ע י"ג תמוז תשפ"ו
ומ"ז הכוה"צ פריחא (פאני) בוזאגלו ע"ה בת רבי יעקב וחנינא ע"ה נלב"ע ב'
אלול תשע"ז תנצב"ה

תולדותיהן של צדיקים

מתולדות חייו של הרב הקדוש, המקובל האלהי

רבי יצחק סבאח זיע"א

לרגל יום הילולתו החל השבוע יום שישי ט"ז אלול

– חמישים ואחד שנים לפטירתו –

לידתו של צדיק: רבינו נולד בכפר תידילי שבאזור העיר דמנאת לא הרחק מעיר התורה מראכש שבמרוקו, לאביו הרה"ק רבי אברהם זיע"א שהיה רב הכפר, ולאמו הצדקת מרת חביבה ע"ה. בעת הריונה של אמו נגלה לאביו בחלום רבינו הקדוש רבי משה אלשיך זיע"א ובשרו שאשתו תלד בן צדיק ויקרא שמו יצחק ע"ש האר"י ז"ל ויהיה מלומד בתורת הסוד, וציווהו להלבישו בבגדים חרשים ונקיים בלבד.

גולה למקום תורה: רבינו גלה בצעירותו למקום תורה אל העיר מראכש ושם למד בישיבת רב רבנן הגה"ק רבינו אלעזר הלוי זיע"א מח"ס 'עבודת הלוי' (על הש"ס).

נישואיו והשתקעותו במראכש: בהגיעו לפרקו נשא את הצדקת מרת אסתר ע"ה בתו של הגביר הצדיק רבי אליהו שושן זצ"ל. רבינו קבע את מושבו במראכש ולימד בישיבה שע"ש הגה"ק רבי אברהם אזולאי זיע"א.

ראש חברת הרשב"י: רבינו היה ראש חברת רשב"י במראכש - חברה שלמדו זוהר הקדוש מידי לילה מחצות ועד תפילת שחרית. למד עמו בחבורתו זו מידי לילה: הרה"ג רבי יוסף דהאן זיע"א מחכמי מראכש [המכונה 'רבי יוסף רחמאני' ע"ש עיר מולדתו 'רחמאנא' הסמוכה למראכש, תלמיד הגה"ק רבי אלעזר הלוי זיע"א, נפטר ונקבר בירושלים ת"ן].

הרה"צ מוכה הרבים רבי שלמה חביב מלכה זצ"ל מבני ברק, בספרו "השורשים אור ליהדות" (עמ' ז') מספר: 'כשגדלתי קצת שאלתי את הורי היכן אחיות והאחים הגדולים שלנו, ענו לי, שלמזלנו מתו כשהיו צעירים, ובזכות מה אנו חיים? סיפרו לי שאשה צדיקה מהמשפחה אמרה להורים שלי אם תהי בחודש תשיעי תלכי לרב רבי יצחק סבאח רב של החברה של התנא הקדוש ר' שמעון בר יוחאי ותספרי לו כל מה שקורה, ותמסרי לו את העובר שברשותך, הוא יגדל אותו עד שיהיה בן כמה חודשים. ככה עשתה לנו האמא שלנו, הכניסה אותנו לחברה ונשארנו ברשות החברה עד שגדלנו'. [וראה שם עוד בעניין זה בעמ' ל"א].

רבי שמעון יטפל בו: שמעתי מהחה"ש כמוהר"ר שמעון דהאן זלה"ה מנתיבות (מלפנים רב המושבים גורן, רחוב ורויה), סיפור ששמע מרבינו זיע"א בעצמו בבית שאן, וכך היה המעשה: רבינו היה מוכר תבלינים במראכש, פעם אחת נגש אליו גוי וביקש לקנות שק שלם מתבלין יקר מאד שרגילים לקנות ממנו כמויות קטנות. את התשלום הבטיח הגוי לשלם כעבור שבועיים. רבינו נתן לו את מבוקשו בלי שום חשש כי בטחונו היה חזק בבוראו. לאחר זמן רב שהגוי לא בא לשלם פגשו רבנו בשוק ושאלו מה עם התשלום והלה נענה כי לא היו דברים מעולם, רבינו הסתכל עליו והלך לדרכו כשהוא אומר בינו לבין עצמו 'רבי שמעון יטפל בו'. למחרת כאשר הגיע רבי יצחק לפתוח את חנותו אחרי לילה של לימוד ותפילת שחרית ועוד לימוד ארוך אח"כ וכו', ראה את הגוי ממתין ליד חנותו כשכולו מצטמק ורע לו, מכוסה ורועד, הגוי סיפר כי בא לו בחלום זקן שהזהיר אותו שאם הוא לא ישלם את חובו הוא יהרוג אותו ולכן מרוב פחד הוא בא השכם לשלם את החוב מיראתו על נפשו⁴.

הקפיד על המעשה המרושע: כשהתחתן בנו רבי רפאל, ביקש רבינו שהכלה תקפיד על כיסוי ראש ולא כפירצה שהחלה להפרץ אז שנשים צעירות לא היו מכסות ראשן בר מינן. הכלה והוריה הסכימו לכך, אך לבסוף הדודה של הכלה התנגדה והורידה לה את הכיסוי מעל ראשה. רבינו הקפיד על הדודה על המעשה המרושע שעשתה, וכבר למחרת קיבלה הדודה שיתוק ביד וברגל וסבלה עקב כך שנים רבות.

עלייתו ארצה: רבינו עלה לארצה"ק בשנת תשט"ז והתיישב בבית שאן, כבר בשבוע הראשון לבואו שלח את בנו רבי רפאל זצ"ל לקבץ תלמידי חכמים ופתח בביתו בית מדרש.

מקנא על הצניעות: בהיותו בבית שאן, בדרכו פעם לבית הכנסת הבחין רבינו בנערה כבת חמש עשרה לבושה בצורה לא צנועה. פנה אליה רבינו ואמר לה: בתי, בת ישראל צריכה להיות בלבוש צנוע. הנערה לא הקשיבה לדבריו והרב לא התייash ופנה אליה כמה פעמים.

⁴ ראה גירסא קצת שונה להרה"צ רבי שלמה חביב מלכה זצ"ל בספרו "השורשים אור ליהדות" עמ' לא. ובתחילת הסיפור כותב כך: ראש החבורה הקדושה היה כאמור הרה"ג החסיד העניו יצחק סבאח זיע"א, הרב היה ממש גאון הדור וכן עשיר גדול. הרב היה סוחר סיטונאי של תבלינים לחנויות. בלכתו ברחוב היה הולך כאדם פשוט ללא איצטלה של מלכא דרבנן. אך כל תושבי מרקש היו מכירים אותו כמי שיש לו "טלפון רוחני" בו היה משתמש כל אימת שמישהו היה מזיק לו וכו'.

ובסוף הסיפור כותב: ויש עוד הרבה סיפורים דומים על ר' יצחק. זה דרכו של הצדיק, עד שמתקנים את הטעון שיפור ואז ר' יצחק מתפלל בעדם והם חוזרים לאיתנם. עכ"ל.

אך היא לא קיבלה את דבריו. רבינו הקפיד עליה ואז בזמן שחצתה את הכביש נפלה ונפגעה ממכונית שעברה. בבית החולים גילו שחצי גופה התחתון השתק וסיכוייה להחלים אפסיים. הוריה פנו להצדיק המקובל רבי מכלוף לעסרי זיע"א מבית שאן, והרב אמר להם לפנות אל רבינו ושם תהיה התרופה שלה. הרב לסרי ליווה אותם לבית רבינו ורבינו קבלם בשמחה רבה. רבינו התנה עם ההורים שבתם תתלבש בצניעות תשמור שבת ותלמד במוסדות דתיים, ההורים קיבלו את דבריו ורבינו התפלל לרפואתה ולאחר זמן קצר קמה הנערה על רגליה והיא וכל המשפחה התחזקו ביראת שמיים.

עלייתו השמימיה: בט"ו אלול תשל"ה השיב רבינו את נשמתו ליוצרו, פטירתו היתה מתוך שחוק גדול אשר אמרו חז"ל כי זהו סימן יפה. מנוחתו כבוד בהר המנוחות בעיה"ק ירושלים ת"ו.

על סדר הלווייתו מסופר: יום פטירתו של הצדיק עשו החברא קדישא במקום - כמנהג בעיר מראקש במרוקו, בזמן הטהרה הם נהגו בו ארבע מיתות בית דין סקילה שריפה הרג וחנק כמו שכתוב בספרים של החברא קדישא, כשהוציאו את הגוף הקדוש שנים מאנשי חברא קדישא מחזיקים נר גדול ועבה ביד ימין דלוק, והם הראשונים, וכל מי שיש לו שופר בבית ובבית הכנסת הביאו, ותוקעים כולם ביחד כשיוצאים מהבית עד שקוברים אותו, ותלמידי חכמים שמחזיקים את הארון הצדיק קוראים יושב בסתר עליון ואנא בכח, קבוצה אחרת קוראים שיר השירים, ואחר זה קוראים קינות, ולאחר מכן קוראים תהילים, וכשמגיעים לקבר מניחים את הארון ועושים הקפות וקוראים מה שכתוב בספרים הקדושים. (השוא"ל עמ' לה).

ישיבה בביתו: כמה שנים לאחר פטירתו, עברה אלמת רבינו לבית בתה בירושלים ובנו רבי רפאל ועוד, הפכו את כל ביתו לכולל ובית כנסת ונקרא על שמו 'בית יצחק'. לזכרו הדפיסו צאצאיו (משפחת קדוש) בשנת תשע"ו - קונטרס 'ארי שבחבורה' ובו מתלדותיו ונפלאותיו.

זרעו לברכה: במשך השנים נולדו לרבינו כמה ילדים ובעוה"ר נפטרו בשעת לידתם או סמוך אליה. רק בן אחד ובת אחת האריכו ימים. הבן רבי רפאל זצ"ל מבית שאן - ת"ח ירא שמים צנוע ועניו, תלמידו של הגה"ק רבי יעקב דהאן זיע"א, והבת הצדקת מרת פיבי (פריחא) ע"ה אשת הצדיק רבי חיים קדוש זצ"ל מירושלים.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן